

รายงานการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและวิทยากรอำเภอ จังหวัดนครปฐม
ภายใต้โครงการ “ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ”

วันที่ 10 - 12 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุมคำแสนศรีสอรัท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดยศูนย์ประสานงานสหภาคีความร่วมมือภาคประชาชน (สภช.)

ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำกัดมหาชน

ภายใต้โครงการ “ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ”

พฤษภาคม 2548

รายงานการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและวิทยากรอำเภอ จังหวัดนครปฐม
ภายใต้โครงการ “ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ”

วันที่ 10 – 12 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุมคำแสนศรีสอรัท จังหวัดกาญจนบุรี

จัดโดยศูนย์ประสานงานสหภาคีความร่วมมือภาคประชาชน (สภช.)

ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำกัดมหาชน

ภายใต้โครงการ “ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ”

พฤษภาคม 2548

รายงานการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและวิทยากรอำเภอ จังหวัดนครปฐม
ภายใต้โครงการ “ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.)”

โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำกัดมหาชน
และศูนย์ประสานงานสหภาคีความร่วมมือภาคประชาชน (สภช.)

วันที่ 10-12 พฤษภาคม 2548 ณ ห้องประชุมคำแสน รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

แนะนำคณะทำงาน (เอกสารแนบท้ายรายงาน)

ชี้แจงวัตถุประสงค์

ที่มาที่ไปของโครงการต่อสู้เอาชนะความยากจน ภาคประชาชน ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนเป็นงานเชิงนโยบาย เป็นปีที่ 2 เริ่มทำมาตั้งแต่ปี 2547 มีงบประมาณลงมาส่วนหนึ่งที่ภาครัฐนำร่องมาแล้ว ซึ่งเป็นนโยบายของท่านนายกทักษิณ ชินวัตร ก็จะมีเรื่องของการจัดระเบียบความยากจน ตั้งแต่ สย.1 – สย.8 หลาย ๆ คนคงทราบดีตั้งแต่ที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย คนเร่ร่อน นิสัยต่าง ๆ อาชีพ หลายท่านคงทราบดีและหลายท่านคงได้ไปจัดระเบียบมาแล้วบ้างแล้ว ในส่วนตรงนี้ก็มีการขึ้นทะเบียนคนยากจน แล้วก็มีการแก้ไขเป็นบางส่วน ซึ่งทุกอำเภอได้มีการจัดการงานแก้ความยากจนด้วย เพราะฉะนั้นเป็นโอกาสดี ของปีนี้จะมียกงบประมาณที่ลงมาสนับสนุนตรงนี้ ก็เลยทำยังไงให้ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนได้ประสานความร่วมมือกัน ก็เป็นอีกปีหนึ่งที่ในปีที่จะมีการนำร่อง ซึ่งในประเทศไทยทั้ง 76 จังหวัด มี 13 จังหวัดนำร่อง ภาคกลางมีอยู่ 3 จังหวัด มีแม่กลอง

(สมุทรสงคราม) จังหวัดนครปฐม จังหวัดอุทัยธานี ทางนโยบายภาครัฐมองเห็นถึงความสำคัญของจังหวัดเราว่าเป็นจังหวัดที่เข้มแข็งและเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพอย่างยิ่ง ก็เลยได้เป็นหนึ่งใน 13 จังหวัดนำร่อง เพราะฉะนั้นในส่วนตรงนี้ก็แผนในปีที่ 2 ซึ่งเราจะต้องมาทำการทบทวนซ้ำ เพราะเนื่องจากว่าในการจัดระเบียบนี้ มีคนที่ขึ้นทะเบียนได้เข้าใจความหมายว่ารัฐจะช่วยเหลือแก้ไขปัญหา เช่นจะใช้น้ำให้ ให้ที่ดินทำกิน ให้ที่อยู่อาศัย ก็อาจจะมีทั้งการเข้าใจถูกและเข้าใจผิด ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราจะมาร่วมมือกันแก้ปัญหาว่าร่วมกันว่าจะมีวิธีไหนประนีประนอมกัน ยกตัวอย่างเช่น ภาระหนี้สิน จะมีการเจรจาหนี้สิน ทั้งนอกระบบและในระบบ แล้วส่งต่อไปยังสถาบันการเงินหวังว่าจะแก้ไขได้ในระดับหนึ่ง อาจจะเรื่องของอัตราดอกเบี้ยหรือยืดระยะเวลาการผ่อนชำระ แต่ว่านั่นในส่วนที่มาร่วมกันทำอาจจะจะเป็นลักษณะมองว่า อย่างมีการเจรจาหนี้สินแล้วทำยังไง เราจะลดหนี้สินได้ หรืออยากรวมตัวกันทำกิจกรรมใดบ้างที่สามารถจะลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้และมีเงินเก็บเงินออมมันก็จะเข้ากระบวนการในการการทำแผนข้อมูล ก็คือแผนสำรวจหรือเราเรียกกันว่าแผนแม่บทหรือแผนชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเราเรียกกันขึ้นมาหรือแผนชีวิต ก็คือเรื่องของสถาบันที่ข้อมูล ซึ่งเราจะมีการได้มาทบทวนแล้วก็พูดคุยกันในเรื่องการทำแผนแม่บทอีกครั้งหนึ่ง โดยคุณปิยะ พวงลำสี จะมาแลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นในปีนี้เป็นการทำงานทั้งหมดเลย จะมีการสำรวจทั้งคนที่ได้รับการช่วยเหลือไปแล้ว และคนที่ยังไม่ได้ได้รับการช่วยเหลือ และคนที่ต้องการให้ช่วยเหลือเรื่องใดบ้าง ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ก็จะมีการทำข้อมูลสำรวจทั้งหมด เพราะฉะนั้นในส่วนตรงนั้นจะมีการจัดทำเรื่องของข้อมูลต่าง ๆ ส่วนหนึ่ง ระดับแรก เรามีการพูดคุยในระหว่างอำเภอแต่ละอำเภอ (7 อำเภอ) ก็จะมีคณะทำงานแต่ละอำเภอลงไปทำความเข้าใจ ใน 7 อำเภอซึ่งคิดเป็นต้นแบบนำร่องทั้ง 9 ตำบล ดังนี้

อำเภอเมือง	ต.ทัพหลวงและต.สวนปาน
อำเภอดอนตูม	ต.ดอนพุทรา

อำเภอบางเลน	ต.บางระกำ
อำเภอนครชัยศรี	ต.วัดคำโรง
อำเภอกำแพงแสน	ต.ดอนข่อย
อำเภอพุทธมณฑล	ต.คลองโยง
อำเภอลำพูน	ต.บางช้าง และ ต.คลองจินดา

ทั้งหมดนี้ก็มีภาคส่วนของรัฐและประชาชน ประสานความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนงานแก้ปัญหาความยากจนร่วมกัน จึงเป็นที่มาที่ไปของโครงการแก้ไขปัญหายากจน

อีกส่วนหนึ่งการทำงานระดับนโยบายนี้ซึ่งเป็นงานใหญ่และเป็นงานที่ยาก เพราะฉะนั้นเราต้องมีความร่วมไม้ร่วมมือค่อนข้างสูงเพราะว่าเราจะต้องทำเป็นพื้นที่นำร่องให้ได้ จากนั้นไป หลังจากที่เรอบรมกลับไปเราต้องไปสร้างแกนระดับตำบลซึ่งจะต้องอบรมคนในพื้นที่เป็นเวลาอีก 1 วัน ท้ายสุดของวันสุดท้ายก็จะมีการเขียนแผน ซึ่งตรงนี้ถึงตรงนั้นแล้วเราจะลุยไปจนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2548 เราจะต้องมากอดสังเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นกลุ่ม เป็นพื้นที่ แยกเป็นประเด็นต่าง ๆ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ออกมาเป็นแผน แล้วก็ลุยต่อตั้งแต่ตุลาคม 2548 เป็นต้นไป งานนี้เป็นงานต่อเนื่องเป็นระยะยาว 4 ปี จนถึง พ.ศ.2551 และหลังจากกันยายน 2548 ไปแล้วทุกจังหวัดในประเทศ ต้องทำทั้งหมด เพราะฉะนั้นทำยังไงให้จังหวัดนครปฐม อาจจะเป็นจังหวัดนำร่องที่เป็นตัวอย่างให้กับ 13 จังหวัด ที่นำร่องด้วยกันได้ ตรงนี้คือที่มาที่ไป เพราะฉะนั้นแผนตรงนั้นมันเป็นแผนส่วนหนึ่งที่เรจะต้องมาช่วยกันวางแผนในระยะยาวและก็ในระยะสั้นนี้ ซึ่งเราต้องมีตัวชี้วัดเหมือนกัน ท้ายสุดนี้ ตัวชี้วัดที่เราอยากได้มากก็คือ ชุมชนเข้มแข็ง แล้วก็อยู่กันอย่างมีความสุขจริง ๆ

ขอเรียนเพิ่มเติมอีกนิดหนึ่ง ในส่วนของการทำงานนี้เรามีอยู่ 3 ส่วน ที่มาเป็นส่วนที่มานูนเสริมกระบวนการทำงานของเราตรงนี้ คือส่วนแรก สกว. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) , พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ซึ่งเป็นกองเลขและเป็นองค์กรของรัฐด้วย มานูนเสริมองค์กรภาคประชาชน มาในนามภาคประชาชน และอีกส่วนหนึ่งคือ ภาครัฐ คือหน่วยงานของราชการ ที่ต้องมาเน็กกำลัง พุดกันง่าย ๆ ก็คือ ภาคประชาชน นักวิชาการ และ ภาครัฐ 3 ส่วนนี้ทำยังไงให้มาบูรณาการให้เป็นแผน ๆ เดียว ซึ่งเราจะต้องมานั่งทำโครงการเป็นโครงการส่ง สกว. เพื่อให้มีงบประมาณลงมานูนเสริมกระบวนการต่อไป ก็เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะต้องมาเรียนรู้ต่อเนื่อง ตัวนูนเสริมนี้คือ เงิน เราต้องถือว่าเป็นแค่สิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้เราจัดการเรื่องราได้ แต่เราคงไม่ได้ถือว่าเงินนี้มาเป็นตัวตั้ง เนื่องจากว่าเราใช้เงิน ทำยังไงให้เงินที่เป็นงบประมาณแผ่นดินใช้ให้มันคุ้มค่าทุกบาททุกสตางค์ เต็มเม็ดเต็มหน่วยและก็มีพลังเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

แจ้งกำหนดการและชี้แจงเรื่องแบบประเมินโครงการ (แบบทำรายงาน)

กติการ่วมกัน โดยคุณปิยะ พวงสำลี

1. มีความสุขร่วมกันเรียนรู้เบิกบาน
2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน (ไม่มีครู มีศิษย์) ไม่เป็นน้ำเต็มแก้ว
3. เสมอภาค (ถอดหัวโขน) อายุเท่ากันหมด
4. ทานข้าวเสร็จ นอนกลางวัน (ผ่อนพักตระหนักรู้)
5. ตรงเวลา
6. ทานข้าวให้ตรง 12.00 น. วันแรกขอเป็น 12.30 น.

7. ตั้งเครื่องมือสื่อสาร ให้สั้น

การระดมความคิด (โดยคุณปิยะ พวงสำลี)

- เป็นงานที่ต้องทำร่วมกัน
  - คุณภาพของงานอยู่ที่ความหลากหลาย
  - ความคิดเป็นอิสระของแต่ละคนไม่มีผิดมีถูก
  - ทุกความคิดมีคุณค่า ไม่ควรฆ่าความคิดของคนอื่น
  - ความสำเร็จของการระดม ความคิดอยู่ที่บรรยากาศ กลยณมิตร
  - ทุกความคิดต้องได้รับการจดบันทึกลงกระดาษ (ตัว โต ๆ)
  - ทีมงานจะมีความสุขมีคุณภาพต้องแบ่งงาน แบ่งบทบาท
- ประธาน , คนจับเวลา , คนบันทึก , ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

ชม VDO คุณหมอประเวศ วะสี เรื่องกระบวนการทำแผนชุมชน และชุมชนที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่น ๆ ได้ และท่านนายกทักษิณ ได้กล่าวถึงการทำงานของภาครัฐต้องทำงานไปพร้อม ๆ กับภาคประชาชน ให้อำนวยความสะดวกและให้เอาประชาชนเป็นตัวตั้งในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายสูงสุด

INPUT ความซับซ้อนของโลก , รากเหง้าความยากจน (เห็นอดีต รู้ปัจจุบัน เท่าทันอนาคต)
การรู้อดีตเพื่อจะได้เข้าใจปัจจุบันและจะได้เตรียมการให้พร้อมที่จะรับมืออนาคตที่เปลี่ยนแปลงได้

อย่างมีความสุขร่วมกัน

ย้อนไป 250 ปี มนุษย์พบพลังงาน (น้ำมัน) โลกเปลี่ยนไป เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม โลกเปลี่ยน ทุกที่ จำบากเจ็บบ้าง

ชนบท เปลี่ยนเป็น สังคมเมือง

เกษตร เปลี่ยนเป็น สังคมอุตสาหกรรม

ระบบเครือญาติ เปลี่ยนเป็น ระบบการเลือกตั้ง

เกิดระบบทุนนิยม เศรษฐกิจแบบหากิน หาอยู่ —> การค้า ความโลภเป็นแรงจูงใจ ทำงานอยากมี อยากได้ อยากเป็น มีเครื่องมือควบคุมให้เกิดความเป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจคือ การตลาด การแข่งขัน แต่เครื่องมือไม่ทำงาน ทำให้ คนแข็งแรง เอาเปรียบคนอ่อนแอ คนรวย เอาเปรียบทรัพยากรธรรมชาติ คนรวย ช่วงชิงทุกสิ่งของคนส่วนมาก มารวมกระจุกไว้ที่คนส่วนน้อย จึงสร้างเครื่องมือตัวใหม่ คือ รัฐบาล ทำหน้าที่ปกป้องดูแลคนส่วนมากไม่ให้ถูกคนแข็งแรงเอาเปรียบ

เศรษฐกิจ ทุนนิยมของโลกโตขึ้นทุกวันจากความโลภ เกิดโรงงานอุตสาหกรรม พอมียาก สินค้าล้นตลาด, ขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศ ต้องล่าเมืองขึ้น (การค้าขายระหว่างประเทศสู่วัตถุดิบราคาถูก ระบายสินค้าที่ล้นตลาด ประเทศไหนยอมก็ ทำสัญญาการค้า (เอาเปรียบแบบถูกกฎหมาย) ประเทศไหนไม่ยอมก็ทำสงคราม เช่น อินเดีย , ปากีสถาน , บังคลาเทศ , มะละกา , พม่า อังกฤษจะยึดไทยเป็นเมืองขึ้น ร. 5 ทรงพระปรีชา รู้เท่าทันโลก ยอมเสียดินแดน 7 ครั้ง ทำสัญญาเบาว์ริง (70 ปีถึงยกเลิกได้) จึงถูกฝรั่งทำสัญญาเอา

เปรียบเอามันมามอมเมาคนจีนไม่ให้ต่อต้าน คนจีนมีสำนึกทนไม่ไหว เกิดกบฏ นักมวย , เกิดสงครามฝิ่น (หมาหมู่) สุดท้ายจีนแพ้ อังกฤษยึดเกาะฮ่องกง 99 ปี

พวกเผ่าอินคา ประเทศทางอเมริกาใต้ถูกคนยุโรปวางเชื้อทรพิษ มาล้างเผ่าพันธุ์คนเจ้าของประเทศ ตายเป็นล้านคน ยุโรปยึดประเทศหมด (ตกเป็นของอเมริกาใต้สายยุโรป

ออสเตรเลีย เป็นของพวกอะบอริจิน ถูกฝรั่งเอาเป็นกลึงเหมือนยิงจิ้งจอก แล้วยึดประเทศ

ประเทศอเมริกา เดิมเป็นของพวกอินเดียนแดง มา ยึด ทั้ง แล้วครอบครอง ทุนนิยมได้เอาเปรียบ ประเทศอาณานิคมมากจนทนไม่ไหว เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 รบในยุโรป 4 ปี คนตาย 22 ล้านคน สงบศึก อเมริกาไม่มีอาณานิคม ออกอุบาย ต้องมีการค้าเสรี (กอบโกยเสรี) เงินคือพระเจ้า อเมริกาขายอาวุธรายจึงซื้อ ประเทศ ฟลอริดา , นิวฮอลัน , เซ็นหลุยส์ , อลาสก้า , นิวแม็กซิโก , เท็กซัส การค้าเสรียิ่งเอาเปรียบประเทศอ่อนแอหนักเข้าไปอีก สงครามโลกครั้งที่ 2 ระเบิดขึ้น รบ 6 ปี คนตาย 60 ล้านคน อเมริกา แข็งแรงสุด รวยสุดเพราะยุคนั้นรบ, ยุให้รบบ้านคนอื่นขายอาวุธถูกเดียว อเมริกาเสนอยกเลิกอาณานิคม (เพราะตัวเองไม่มีอาณานิคม) การเอาเปรียบก็ยังคงอยู่เกิดสงครามเย็นโลกแบ่งเป็น 2 ค่าย คือ 1. คอมมิวนิสต์ 2. ทุนนิยม ช่วงนี้ทุนนิยมเอาเปรียบไม่ได้เต็มที่นัก กลัวประเทศต่าง ๆ ย้ายค่าย พ.ศ. 2534 คอมมิวนิสต์ล่มสลาย ทุนนิยมเลยผูกขาดครองโลก (เอาเปรียบได้เต็มที่เลย) อเมริกา มหามิตร หรือมหาภัย ? ผูกขาดปล้นโลกได้เสรี โลกจึงไร้พรมแดน รัฐบาลจึงอ่อนแอ ไม่สามารถปกป้องคนไทยได้

- รัฐบาลไทย หลงระเห็จ BIFF ถูกฝรั่งรุมปล้น
- พ.ศ. 2540 ไทยแพ้สงครามเศรษฐกิจ
- การแข่งขันที่ไม่เท่าเทียม
- ประเทศจะล้มละลาย
- มีทางเลือก 2 ทาง 1. พึ่งตนเอง 2. พึ่งต่างชาติ

ช่วงนั้นรัฐบาลไทย งง เป็นไก่ตาแตก เลือกพึ่งต่างชาติ กู้ IMF กู้เงินใหม่ไปใช้หนี้เงินเก่า เอาประเทศ ไทยของเราไปจำนองโดยออกกฎหมายทาส 11 ฉบับ (กฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจ) มีผลบังคับต่อคนไทยทั้ง 62 ล้านคน มีเนื้อหาสาระ 4 หมวดคือ

หมวดที่ 1 เรื่องที่ดิน มี 25 ล้าน ไร่ ที่ได้ 1 ไร่ เช่าที่ดิน 50 ปี ต่อสัญญา 50 ปี ธนาคาร 90 % ทั้งระบบ เป็นของต่างชาติ

หมวดที่ 2 อาชีพที่สงวน ปกป้องไว้ให้คนไทย (กันต่างชาติแข็งแกร่งกว่าทำลาย) ผล ร้านโชห่วย ตายหมด ห้างสัญชาติไทยถูกต่างชาติกลืนกิน

แม็คโคร ของเดิม คือ ซีพี ปัจจุบัน ของเนเธอร์แลนด์ / บิ๊กซี ของเดิม เจ็นทรัล ปัจจุบัน ของฝรั่งเศส โลตัส ของเดิม คือ ซีพี ปัจจุบัน ของอังกฤษ / ฟู๊ดโลชั่น ของเดิม สหพัฒน์พิบูลย์ ปัจจุบัน เบลเยียม คาร์ฟู ของเดิม คือ โรบิลสัน ปัจจุบัน ของฝรั่งเศส / ท็อป ของเดิม เซลทรัล ปัจจุบัน ของเนเธอร์แลนด์ ห้างไทย ตายหมด

หมวดที่ 3 พรบ. ทุนวิสาหกิจ เดิม มีเพื่อความมั่นคงของชาติ , มีเพื่อบริการประชาชนให้สะดวกสบาย ใช้ของถูก , ใช้ทรัพยากรให้ยุติธรรม สังคมผาสุก

หมวดที่ 4 พรบ. คดีแพ่ง โดยสรุป ฟ้องล้มละลายให้ไว , ฟ้องข้างเดียวได้ , ยึดที่ดิน กิจการให้ไว , สรุป ฝรั่ง ต่างชาติยึดหมด

ปัญหาหลากหลายที่ซ้อนทับ

- เกิดวัฒนธรรมและโครงสร้างเชิงอำนาจ
  - ป่าหมด ฝนแล้ง น้ำท่วม แผ่นดินอาบสารพิษ
- ระบบราชการ การเมือง ขาดประสิทธิภาพ
  - เกิดความขัดแย้ง , ฆาตกรรม
- ระบบการศึกษาที่คับแคบ อ่อนแอ วยกระจุก จนกระจาย , ชุมชนล่มสลาย ตัวใครตัวมัน
- ทิศทางการพัฒนาตามแนวเงินนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม , ทำให้สังคมเสื่อมเสียทางศีลธรรม , คอรัปชั่นโกงกิน , ขบถมุข มั่วเซ็กซ์ อาชญากรรม

เราเจ้าของประเทศ ต้องตื่นขึ้นมาดูแลชาติของเรา รู้ว่าทุกคนมีปัญหาส่วนตนทั้งนั้นมากบ้างน้อยบ้าง แต่คราวนี้วิกฤตแล้ว หลังชนเผ่า มาถึงทางเลือกแล้ว เราท่านจะเลือกทางไหนในการกอบกู้บ้านกู้เมืองให้เราทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อนาคตเราเดินไปทางไหน เราจะเลือกไปทางไหน

- คิดเดิม ทำแบบเดิม (แข่งขันเสรีที่ไม่เท่าเทียม) (หวัง GDP)
- คิดค้นทางเลือก พัฒนาให้เกิดทางรอดร่วมกัน (รวมกันเพื่อการพึ่งตนเอง) (ชุมชนเข้มแข็ง , เศรษฐกิจพอเพียง) (วิสาหกิจชุมชน , สหกรณ์) (หวัง GDH)

ช่วงแลกเปลี่ยน

ถาม ? แก่ความยากจนแก้ได้ไหม

1. ได้ในระดับหนึ่ง
2. หาสาเหตุให้ได้
3. แก่ยาก
4. ส่วนมากอยากจนมีมากกว่ายากจน

กิจกรรมก่อนพักตระหนักรู้ (นอนสมาธิ) โดยคุณสังเวียน เอกจีน

ทำสมาธิให้รำลึกถึงช่วงการพูดคุยเรื่องเรียนรู้อดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบัน ดูซิว่าเราตระหนักถึงเรื่องเหล่านั้นมากน้อยแค่ไหน ในการหาทางออกเพื่อแก้ความยากจนได้อย่างไร และจะกลับไปวางแผนเพื่อต่อสู้ความยากจนในพื้นที่ตัวเองได้อย่างไร ลองนึกตรึกตรองและวางแผนของตัวเองก่อนเป็นอันดับแรก

แลกเปลี่ยน ท่านได้อะไรจากบทเรียนนี้

1. ผมกำลังคิดว่าขณะนี้เรายังจนแล้วเราจะไปทำให้คนอื่นหายจนได้อย่างไร ก็คิดว่าถ้าจะอธิบายให้ได้เมื่อไร นั้นแหละจะเป็นทางแก้ รวมกลุ่มให้โตขึ้นและก็ทำให้ชุมชนให้มากที่สุด
2. ทบทวนความหลังว่าเรามาจากบ้านนอกเมื่อ 50 ปีมาแล้ว ก็สภาพเหมือน ๆ กัน คือจน วย เท่า ๆ กัน มีอยู่วันหนึ่งมีบ้านหนึ่งซื้อจักรยานให้ลูกเรียน เราก็เลยมองว่าบ้านนี้รวยขึ้น พอมาดูสมัยนี้สภาพเดิมมันหมดไปแล้ว จึงมีมุมมองว่าในสมัยนี้เราน่าจะวิเคราะห์ให้ดีในสิ่งที่วิ่งเข้ามาหาเราในยุคนี้
3. ไม่มีใครให้เราฟรี วันนี้ เราต้องเป็นฝ่ายให้คนอื่นบ้าง เชื้ออาหาร มารวมกันให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน

ช่วงภารกิจ " SWOT ในการแก้ปัญหาความยากจนของคนนครปฐม "

คุณปิยะ พวงสำลี ให้ข้อมูล กระบวนการหลายหัวดีกว่าหัวเดียว ช่วยกันระดมความคิด วิเคราะห์

จุดอ่อน – จุดแข็ง - อุปสรรค - โอกาส เรื่องภายใน เรื่องปัจจุบัน เรื่องข้างนอก คือเรื่องอนาคต

ภารกิจของทีมอำเภอ " วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง การแก้ปัญหาความยากจนของอำเภอของท่าน " นำ

เสนอ 7 กลุ่ม (7 อำเภอ)

อำเภอบางเลน

จุดอ่อน

1. ไม่ทราบข้อมูลรายจ่าย
2. ขาดการวางแผนงานในการทำงาน
3. คนขี้เกียจ / ไม่ร่วมมือ
4. ขาดความร่วมมือจากภาครัฐ
5. ทุกคนมีความยาก
6. เลือกลงาน หนักไม่เอา เบาไม่สู้
7. การเมืองไม่ดี
8. ยาเสพติดมี

จุดแข็ง

1. มีผู้นำเก่ง เช่น นายกสมชาย ชื่นอินทร์งาม
2. ธรรมชาติแหล่งน้ำทำกิน
3. ภูมิปัญญา คนเก่ายังเก่ง
4. ความร่วมไม้ร่วมมือ
5. ชุมชนเข้มแข็ง
6. วัฒนธรรมดี

อุปสรรค

1. ผู้นำชุมชนเห็นประโยชน์ส่วนตน
2. ผลผลิตตกต่ำ (ข้าว , ปลา , กุ้ง)
3. ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ
4. ขาดเงินลงทุน ไม่เพียงพอ
5. ต้นทุนการผลิตสูง
6. ขาดความช่วยเหลืออย่างจริงจังจากภาครัฐ

โอกาส

1. ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ
2. ผู้นำมาร่วมมือกันมากขึ้น
3. ประชาชนมีแหล่งเงินทุนธนาคารมาเอาใจ

อำเภอเมือง

จุดอ่อน

1. ประชาชนขาดความรู้ ความร่วมมือ ความตั้งใจ ขาดความรู้ลึกเป็นเจ้าของ

2. ขาดความพร้อม 4 M
  - M – คน
  - M – เงิน
  - M – การจัดการ
  - M – ทรัพยากร
3. ขาดความสามัคคี การรวมตัวในสังคม
4. ขาดการวางแผน
5. ขาดงบประมาณจากภาครัฐ
6. ขาดความซื่อสัตย์ สุจริต
7. ขาดธรรมเนียมในการดำเนินชีวิต

จุดแข็ง

1. การค้าขาย คมนาคม สะดวก
2. เทคโนโลยีพร้อม
3. สถาบันที่มีคุณภาพหลายแห่ง
4. องค์กรต่าง ๆ ให้การช่วยเหลือ
5. CEO
6. ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณูปโภคพร้อม
7. สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หลากหลาย
8. ทุนทางสังคม พระ ปราชญ์ชาวบ้าน
9. การเกษตร อุตสาหกรรม
10. การกระจายอำนาจ
11. นวัตกรรมใหม่ มีขึ้นมากมาย

อุปสรรค

1. หนี้สินเยอะ ฝุ่นเฟื้อ
2. สงครามข้ามชาติ การค้าเสรี
3. ขาดการศึกษา เนื่องจากปัญหาความยากจน
4. การเอาเปรียบในสังคม ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
5. ความเห็นแก่ตัว
6. การมีส่วนร่วม ประสานยังไม่ดีพอ การทำงานแบบแยกส่วน
7. สื่อโฆษณาเป็นปัญหา
8. ขาดความเชื่อมั่น ความอดทน

โอกาส

1. นักวิชาการมาส่งเสริมการแก้ความยากจน
2. มีปราชญ์ชาวบ้าน จึงหันมาถ่ายทอดสิ่งดี ๆ
3. รัฐธรรมนูญ 2540 ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีสิทธิในการเรียกร้อง การรักษา

4. ทุนจากแหล่งต่าง ๆ ส่งเสริมให้ใช้เงินเป็นประโยชน์
5. การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อำเภอท่าวังผา

จุดอ่อน

1. ความชุ่มชื้น
2. ขาดการวางแผน
3. ขาดความร่วมมือ / ขาดความสามัคคี
4. ขาดความรู้
5. วัฒนธรรม
6. ความเกียจคร้าน
7. ติดอบายมุข
8. ด้อยโอกาสทางสังคม
9. ขาดเงินทุน
10. ขาดที่ทำมาหากิน
11. ภาระหนี้สิน

จุดแข็ง

1. มีแหล่งน้ำสมบูรณ์
2. ที่ดินอุดมสมบูรณ์
3. คมนาคมสะดวก
4. สาธารณูปโภคดี
5. เป็นสังคมชนบทที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นดีอยู่
6. มีวัด
7. มีอาชีพการเกษตรมั่นคง มีสหกรณ์โคนม ไร่ อ้อย หน่อไม้ฝรั่ง
8. เกิดกลุ่มโดยธรรมชาติ เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

อุปสรรค

1. ความล่าช้าในระบบส่วนราชการ
2. ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำไม่สามารถกำหนดราคาเองได้
3. บางเดือนขาดน้ำชลประทาน
4. ขาดแรงงานในท้องถิ่นหนักไม่เบาเขาไม่สู้
5. ขาดงบประมาณรัฐ
6. ความขัดแย้งการทำงาน ระหว่างอาชีพต่ออาชีพ

โอกาส

1. สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
1. มีบริษัทส่งออกพืชผลทางการเกษตร
2. มีสถาบันการเงิน พยายามโยนเงินให้เต็มที่
3. โอกาสในการสร้างเครือข่ายทางการเกษตร

อำเภอสามพราน

จุดอ่อน

1. ฝุ่นเพื้อย
2. ใช้ชีวิตตัวใครตัวมัน ต่างคนต่างอยู่
3. ต้นทุนการผลิตสูง
4. ประชาชนแฝง คนต่างด้าว
5. มลพิษ จากการเกษตร อุตสาหกรรม
6. ไม่คงที่ของราคาสลผลิต

จุดแข็ง

1. รายได้ดี
2. ทรัพยากรพร้อม ดิน น้ำ
3. อุตสาหกรรม แปรรูปทางการเกษตร
4. มีพื้นที่ในการทำเกษตร
5. แหล่งท่องเที่ยว
6. ผลผลิตสามารถส่งขายทุนได้ทันใจ

อุปสรรค

1. ต่างคนต่างอยู่
2. ไม่มีการรวมกลุ่มทำให้ขาดการต่อรอง
3. ไม่มีการวางแผน
4. ทุน เงิน ทุนทางสังคม
5. การสนับสนุนจากภาครัฐ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ

โอกาส

1. การแปรรูป มีโรงงานใหญ่ โรงงานมาลี
2. ความร่วมมือในวันนี้พร้อมเพียง
3. การรับนโยบายจากรัฐเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

อำเภอคอนคา

จุดอ่อน

1. ฝุ่นเพื้อย
2. ขาดความร่วมมือ สามัคคี
3. ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต
4. ผู้นำเป็นแบบอย่างไม่ดี อบายมุข
5. ภาวะหนี้สิน

จุดแข็ง

1. ปัจจัยการผลิต ระบบน้ำครอบคลุม
2. การคมนาคม สะดวก
3. มีวัฒนธรรมสืบเนื่องคือ ไทยโซ่ง

โอกาส

1. มีคาราวานแก็งน
2. รัฐสนับสนุน
3. ทรัพยากรที่มีอยู่เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์

อุปสรรค

1. ทุนไม่เพียงพอ
2. ประชาชนขาดความกระตือรือร้น

อำเภอนครชัยศรีจุดอ่อน

1. หนี้สินในระบบ 23,700 กว่าคน
2. หนี้สินในระบบ 10,000 กว่าคน
3. ขาดความร่วมมือจากผู้นำชุมชน
4. การแก้ปัญหาของรัฐไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน / ไม่มีตลาดรองรับ
5. ความแตกต่างระหว่างฐานะ

จุดแข็ง

1. มีแหล่งท่องเที่ยวเยอะ
2. มีน้ำไหลผ่าน
3. ผลไม้ ส้มโอที่มีชื่อเสียง
4. เศรษฐกิจดีมาก
5. โรงงานเยอะ
6. มีคาราวานแก็งน เดือนละ 3 ครั้ง แจกของ บริการฟรี
7. มีหมอนวดเพื่อสุขภาพ

โอกาส

1. มีงบประมาณส่งเสริมอาชีพ / หน่วยงานตลาดให้
2. มีแหล่งท่องเที่ยว

อุปสรรค

1. ขาดงบประมาณที่จะใช้ในบางเรื่อง
2. ความขัดแย้งของคนในชุมชน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่

อำเภอพุทธมณฑลจุดอ่อน

1. ขาดการประสานงานกับสถาบันการศึกษา

จุดแข็ง

1. สถาบันการศึกษา ม.มหิดล

สรุปการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค โอกาส ขั้นต้น (โดยคุณปิยะ พวงสำลี)
จุดแข็ง

1. มีผู้นำที่ดี
2. มีทุนทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม
3. มีความหลากหลาย
4. นวัตกรรมใหม่ ๆ
5. เกิดกระบวนการกลุ่มอาชีพทางธรรมชาติ

จุดอ่อน

1. ขาดความรู้ ขาดความชำนาญ ขาดการเรียนรู้ ขาดข้อมูล ขาดความเข้าใจ
2. ขาดการวางแผน ขาดโอกาส
3. ขาดความร่วมมือ ขาดความเป็นเจ้าของ
4. ขาดความมุ่งมั่น
5. ติดอายนายมุข
6. มีภาระหนี้สิน
7. เกิดมลพิษ
8. แก้ปัญหาที่ 1 ไปก่อนอีกปัญหาหนึ่ง
9. ความขัดแย้งของคน

โอกาส

1. กระแสเชิงนโยบาย
2. มีผู้นำ มามุ่งมั่นทำร่วมกัน
3. มีความร่วมมือหลากหลายภาคี
4. เศรษฐกิจพอเพียง , สังคมแห่งการเรียนรู้
5. การเชื่อมโยงเครือข่าย

อุปสรรค

1. ขาดการมีส่วนร่วม , ขาดการหนุนเสริม
2. ขาดทักษะการจัดการ
3. ขาดการเรียนรู้
4. ขาดการบูรณาการ
5. ไม่สามารถกำหนดราคาสผลผลิต
6. ความขัดแย้งของแต่ละอาชีพ
7. ภัยธรรมชาติ

การพัฒนา การแก้ปัญหา ของชุมชน มักไม่ค่อยสำเร็จนัก เพราะ

- ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ ขาดพลังความร่วมมือ ขาดความเชื่อมั่น ขาดความสัมพันธ์ที่ดี ขาดความสามารถในการจัดการ
- เลือกไปแข่งขันกับยักษ์ / วิ่งชนกำแพง

๐ โดจจับปัญหาแล้วทำเลย แล้วก็ไปเกิดอีกปัญหาหนึ่ง (ชาติพลังปัญญา)

แผนแม่บท ต้องเป็นผลพวงของการเรียนรู้ มีเป้าหมายชัดเจน

1. หันตนเอง สร้างความเชื่อมั่น , พื้นฟูความสัมพันธ์ , พัฒนาระบบการจัดการ (พลังความร่วมมือ , พลังปัญญา)
2. ปลดปล่อยเศรษฐกิจทุนนิยมไปสู่เศรษฐกิจชุมชน (เลือกเดินบนเส้นทางที่เราชนะ , มั่นคงกว่า)
การก่อเกิดพลังแผ่นดิน
  1. ต้องสร้างความมุ่งมั่นร่วมกัน
  2. สร้างหลักการที่ถูกต้องร่วมกัน
  3. สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน
  4. สร้างเอกภาพร่วมกัน
  5. สร้างองค์ความรู้ , ข้อมูล , ทักษะการจัดการความรู้ (จากการทำ) ร่วมกัน
กระบวนการ 5 ร่วม
    1. ร่วมคิด 2. ร่วมตัดสินใจ 3. ร่วมทำ 4. ร่วมทบทวนสรุปทบทวน 5. ร่วมกับประโยชน์

ทบทวนกระบวนการ (โดยคุณสังเวียน เอกจีน)

- วัตถุประสงค์
1. นโยบายความยากจนเขาให้ใช้เครื่องมือแผนชุมชน
  2. เรามีทีมที่มาจากหลากหลายพื้นที่ จึงเกิดการหลอมทีมเพื่อกลับไปทำงานกัน
อย่างมีความสุข
  3. ได้แผนการขับเคลื่อนงาน แผนเปิดเวทีตำบล หาผู้เก็บข้อมูล อบรมผู้เก็บข้อมูล
ตำบล

ชมวิดิทัศน์ชุมชนเข้มแข็ง

กำหนดการ/กติกา

1. มีความสุขร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. ทุกคนเท่าเทียมกัน
3. นอนพักแบบเรียนรู้
4. พยายามช่วยกันเรื่องเวลา
5. เสียงโทรศัพท์ (เบา, ลั่น)

เรียนรู้อดีตเพื่อจะได้เข้าใจปัจจุบันและจะได้รู้เท่าทันอนาคต

สถานการณ์

- เคยหาอยู่หากินธรรมดา กระแสโลกเข้ามาว่าต้องมีเงิน
- ไม่ปลูกเพื่อกิน แต่ปลูกเพื่อขาย แต่เงินทุนใหญ่ไม่ได้
- 2540 เกิดวิกฤติ
- ต้องกู้เงิน IMF
- เสียดนาการ / แปรรูปวิสาหกิจ
- สงครามแบบคนไทยไม่รู้ตัวเหมือนเสียดินแดน (จะไปทางไหนดี) ทางเดิม ➡ ทุนนิยม

ทางใหม่ → พอเพียง

ช่วงแลกเปลี่ยน

- ตัวแทนภาครัฐ: อยากให้มีผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อน ๆ ฟัง
- ตัวแทนภาครัฐ: ภาคประชาชนของพุทธมณฑล ไม่มีมา
- ตัวแทนภาครัฐ: คนในพื้นที่ ชาวบ้านมองว่าภาครัฐลงไปหาผลประโยชน์จากเขา / ภาคประชาชนมาน้อย (ของพุทธมณฑล และ นครชัยศรี)
- ตัวแทนภาครัฐ: คิดว่าน่าจะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ คือ หมู่บ้าน เพราะถ้าเริ่มใหญ่ ถ้าจะล้มทั้งกระดาน
- ปลัดสามพราน: ให้มองถึงประโยชน์ ประชาชนเป็นหลัก
- ตัวแทนภาครัฐ: ดูแล้วไม่ยาก แต่ยาก น่าจะเอาตัวอย่างจากสามร้อยยอดมาเป็นต้นแบบ/ ประชาชนไม่รู้ตัวเองมีปัญหาอะไร ไม่กล้าบอกกลัวเสียหน้า กลัวภาษี/ ขอบรมผู้เก็บข้อมูลให้เข้าใจชัดเจน
- ตัวแทนภาครัฐ: เราได้รู้อดีต ประวัติศาสตร์ / บางครั้งคนไม่ไว้วางใจในภาครัฐ ฉะนั้นต้องทำให้เขาไว้วางใจก่อน เข้าใจบ่อยครั้ง

กระบวนการแผนแม่บทชุมชน

ขั้นตอนการทำแผนชุมชน

1. หากคนเดิมมาเป็นแกนอาสา (เข้าใจ ศรัทธา มุ่งมั่น)
2. ออกแบบแบบสำรวจข้อมูล
3. สำรวจข้อมูล คนเก็บข้อมูลและคนให้ข้อมูล ต้องเข้าใจ ไว้วางใจ
4. เวทีเรียนรู้ร่วมกัน จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อมูล ทำให้ ตกใจ เห็นผลของปัญหา เกิดคำถาม เกิด

กระบวนการหาทางออก

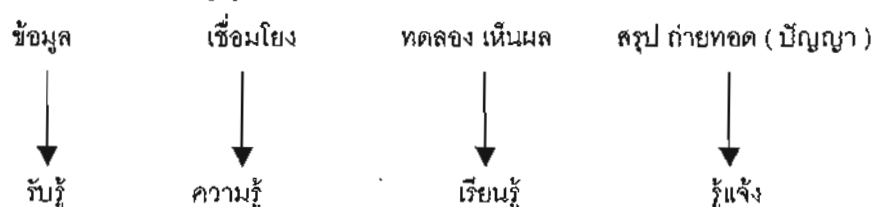
ผลของการเรียนรู้

- เรียงลำดับข้อมูล - จับประเด็น - ค้นหากรณี - สะสมความคิด - พิจารณาร่วมกัน เราจะเห็น
รูปร่างของชุมชนว่ามีอะไรบ้าง ปัญหาไหนสำคัญเขาขึ้นมาก่อน เป็นแผนที่ 1 หลักสูตรเราจะวิจัยเพื่อวิถีชีวิต หา
เจ้าภาพ ผู้ประกอบการ เฉพาะด้าน สะสมต่อเนื่อง แผน 2 แผน 3 ก็เช่นเดียวกัน

- เกิดกลุ่มเรียนรู้ เราจะเลือกเฉพาะด้าน เพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืน กลุ่มอาชีพ เก็บข้อมูลเพิ่ม ดูงาน หาคนเก่ง
แบ่งบทบาท กระบวนการ 5 ร่วม สะสม / ขยายเข้าใจ ไว้วางใจ มั่นใจ เต็มใจ พอเพียง ผู้บริโภคร่วมเป็นเจ้าของคือ วิสาหกิจชุมชน ตกลงผล เกิดปัญหา เกิดความร่วมมือ

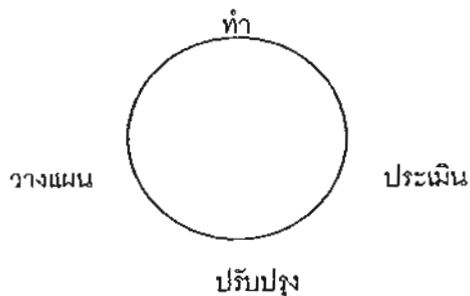
- ตระหนัก เกิดจากจิตของมนุษย์ ฟัง เห็น สัมผัส (กาย, ใจ, จิต, จิตสำนึก) → พฤติกรรม →
วิถีชีวิต → วัฒนธรรม → ชุมชน

กระบวนการแห่งปัญญา

วงจรทางปัญญา

ช่วงเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของภาคประชาชน โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนา และผู้ดำเนินรายการ ดังนี้

1. คุณพิชัย คัมภีรศาสตร์
2. คุณพลีษฐ์ เจริญผล
3. คุณศุภลักษณ์ ติเยาว์
4. คุณสมชาย ชื่นอินทร์งาม
5. คุณปิยะ พวงลำลี ผู้ดำเนินรายการ

คุณปิยะ พวงลำลี วิทยากร 3-4 ท่านนี้ เรียกว่าปฏิบัติกร แต่ละท่านได้ทำกระบวนการแผนแม่บท พอทำแล้วการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลแล้ว มันไปเกิดผลอะไรในพื้นที่ ในหมู่บ้าน อยากให้แต่ละท่านได้เล่าให้เพื่อน ๆ ได้ฟัง

คุณพิชัย คัมภีรศาสตร์ กราบเรียนบรรดาเพื่อนสัมนาสมาชิกที่เคารพทุกท่าน ก็เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาเล่าให้กันฟัง ไม่ใช่มาขออ้างหรือว่ามาคุยโม้อะไรให้ฟัง ผมเองบ้านเกิดอยู่ที่หมู่ 6 บ้านพาดหมอน ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เกิดที่บ้านพาดหมอนโดยตรง แต่ผมไปปฏิบัติหน้าที่ทำงานในหลาย ๆ จังหวัด เช่น นครราชสีมา สุพรรณบุรี ไปทำงานมาหลายปี เป็นศึกษาธิการอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ไปอยู่สุพรรณบุรี เขาให้ไปรับผิดชอบตำบล แล้วโครงการสุพรรณบุรี เขามีประกวดหมู่บ้านกันทุกปี ผมก็ไปทำงานในพื้นที่ 7 ปีเต็ม ก็เห็นว่าทำอย่างไรงานมันจะยั่งยืน ทำอย่างไรงานมันจะล้มเหลว เช่น ร้านค้าชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี เขามีการประกวดกัน หมู่บ้านไหนมีร้านค้าชุมชน มีกองทุนยา มีคณะกรรมการหมู่บ้านครบก็ได้รางวัลกัน เราไปทำเอง รับผิดชอบได้ รับผิดชอบได้ เราก็ไปช่วยกันทำ 4 กระทรวงหลักสมัยนั้น ไปลงมือทำกันเลย ในหมู่บ้าน ได้รับรางวัลมา พอเราหันหลังมาอีกปีหนึ่ง เราไปทำหมู่บ้านอื่น กองทุนยาก็จึง ล้มไป ร้านค้าชุมชนก็ล้ม ผมกลับมาอยู่สามพราน หมู่ 6 ตำบลคลองจินดา นี่ก็คิดว่าจะทำอะไรให้บ้านเกิด ให้แผ่นดินแม่ที่เราเกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง เมื่อยุคอดีตตอนนั้นเป็นศึกษาธิการอำเภอที่สามพรานรู้จักกับศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดก็ชวนให้ผมส่งคนในหมู่บ้านไปอบรมแผนพัฒนาคนสัก 3 คน ผมก็เลยบอกศึกษาธิการจังหวัดว่าถ้าให้คนในหมู่บ้านผม ไป 3 คน ผมไม่ไปหรอก กลับมาทำอะไรไม่ได้ ผมขอ 60 คนได้ไหม จะได้กลับมาคุยกันรู้เรื่อง ศึกษาธิการจังหวัดก็มาประสานงานกับทางทีมโครงการ SIF ทางนี้ก็นำมาว่า 60 คนก็ได้แต่ขอเป็น 4 รุ่น ถ้ารุ่นเดียว 60 คน มันก็จะไปรู้เรื่องเดียวกันในหมู่บ้านเดียวกันหมด ไม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อะไรซึ่งกันและกันถ้ามาทีละ 15 คน ไปเจอหมู่บ้านอื่นทีละ 2-3 คน ไปเจอหลาย 10 หมู่บ้าน หลายตำบลก็แลกเปลี่ยน

เปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน สามารถนำไปปฏิบัติในหมู่บ้านได้ ผมก็ส่งมาตามรุ่น ที่ตกลงตามนั้นเห็นดีด้วยแล้ว ต่อมาก็มีโครงการแผนแม่บทชุมชน ผมก็ส่งคนมาอีก 10 กว่าคน หลักการส่งคนมาผมคิดเอง จากประสบการณ์ที่ผ่านมาบ้าง การส่งคนที่แรกคัดผู้ชาย ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ผู้ช่วย ส่งมารุ่นละ 15 คน รุ่นที่ 2 ผมส่งแม่บ้านมาทั้งหมดเลยเพราะว่าจะโรคระบาด พ่อบ้านออกไปทำงานทางบ้านไม่เข้าใจก็ป่นกันว่าไม่ทำงานบ้าน ไม่ทำงานชุมชน ก็ไปกินข้าวกับชุมชนเถอะ เพื่อไม่ให้มีปัญหาเรื่องนี้ผมก็เอาแม่บ้านมาอบรม จะได้รู้ว่ามีบทบาทนี้ก็ค่อนข้างลำบาก เหล่าก็ทานไม่ได้เพราะไม่มีการเลี้ยง ตัวอย่างหนึ่ง กลับมาก็มาเก็บข้อมูลกันก็ใช้คนที่มีความรู้หน่อย วิธีเก็บก็ไม่ใช่ 7 วันก็เสร็จให้แบ่งเป็นคุ้ม คุ้มละ 10 หลังคาเรือน / ครอบครัว ก็มีหัวหน้าคุ้ม ก็มีการหาอาสาสมัครเข้ามาช่วยสำรวจ สำรวจวันละ 3 บ้าน 3 วันก็เสร็จแล้ว รวมบ้านตัวเอง 1 หลังด้วย จากนั้นก็มาแจกจ่ายข้อมูลกัน ทำกัน 1 เดือนก็เสร็จเรียบร้อยแล้ว สิ่งที่ได้ก็คือเราได้ทราบข้อมูลในบางตัวซึ่งเราไม่เคยรู้เลย วันนี้เรารู้ เดิมเราไม่ทราบรถยนต์มีกี่คัน พอสำรวจข้อมูล คนในหมู่บ้านเดิมเป็นหมู่บ้านที่ยากจน ทำการเกษตร ถ้าบอกว่าบ้านขาดหมอนคนเขาจะรู้ว่าเป็นหมู่บ้านที่ยากจนมาก ทำการเกษตรผลผลิตก็ได้ไม่ค่อยดี จากการสำรวจ เราสำรวจมา 1 อาทิตย์ เราใช้เวลาแจกจ่ายประมาณ 2 อาทิตย์ ผมโชคดีมีบุคลากรในหมู่บ้านดี คุณสุณีย์ เหลือลอยเลิศ เป็นอาจารย์อยู่โรงเรียนบ้านขาดหมอน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ช่วยกันทำงานกันตรงนี้ให้เห็นข้อมูล ดึงข้อมูลออกมา ปรากฏว่าหมู่บ้านเราเป็นหมู่บ้านเล็ก มี 121 หลังคาเรือน มีรายได้ปีละ 10 ล้านบาท มีรายจ่ายทั้งหมดประมาณ 8 ล้านบาท มันน่าจะรายนะเหลืออีกตั้ง 2 ล้านบาทบาท อยู่ในหมู่บ้าน แต่ไปดูเรื่องนี้สินปรากฏว่ามีหนี้สินอยู่ 15 ล้าน นี่ยังไม่บอกไม่ตรงนะในรอบแรก เราก็กทำเป็นแผ่นชาร์จแสดงให้เขาดูว่าหมู่บ้านเรานี้มีหนี้สินขนาดนั้น รายจ่ายมันออกไปทางไหนบ้าง ซื้อเหล้า ซื้อบุหรี่ ซื้อปุ๋ย ซื้อสารเคมีจากนอกหมู่บ้านทั้งนั้น ในหมู่บ้านเราไม่มีขาย จากต่างตำบลบ้าง ซึ่งเงินในหมู่บ้านออกนอกหมู่บ้าน ทำให้เรายากจนก็มาดูว่าอะไรทำให้เรายากจนบ้าง เราใช้ปุ๋ย ใช้ยานี้แพง ราคาขึ้นทุกวัน ก็ช่วยกันคิด โดยหลัก 5 ร่วม ที่เราเคยคุยกันไปแล้ว ร่วมแรกคือ มาประชุมพร้อมกันทุกหลังคาเรือน มาประชุมกันให้เห็นข้อมูลว่ารายได้ที่เราได้มามันรั่วออกไปทางไหนบ้าง ให้เขาเห็นแล้วเราจะแก้ไขได้อย่างไร ทุกคนคิดกันหมด บางคนก็บอกว่าจะตั้งโรงปุ๋ย บางคนบอกว่าตั้งร้านค้าชุมชน บางคนก็ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ทุกคนคิด ขอยกตัวอย่างเมื่อก่อนนี้เราได้แบ่งกลุ่มกันทำงาน ท่านประธานท่านต้องพยายามชี้ทุกๆคนในที่ประชุมให้เขาได้พูดได้แสดงความคิดเห็น แล้วก็คนที่เห็นเลขาใครพูดอะไรมาจดให้หมด ของผมก็เช่นเดียวกันที่ผมทำในหมู่ 6 ทุกอย่างเขียนในกระดาษเต็มไปหมด ความคิดหลากหลายเป็น 10 ความคิดว่าจะแก้ไขไม่ให้เงินรั่วออกนอกหมู่บ้านทำอย่างไร มากเท่าไรยิ่งดี แต่เราไม่จำเป็นต้องทำทั้งหมด นำมาจัดลำดับว่าอันไหนเร่งด่วน ควรทำก่อน ใช้เสียงส่วนมาก จัดลำดับ อันดับ 1 ทำก่อน คือ เป็นการตัดสินใจร่วมกัน เมื่อสักครู่ ร่วมคิดแล้ว 30-40 รายการ แต่พอมาช่วยกันจัดอันดับแล้ว มันก็จะได้ ที่ 1 , 2 , 3 4 ไล่เรื่อย ๆ อันที่ 1 เขาเสนอให้จัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ โดยมีคุณสุวารี น้ำดี พัฒนาการประจำตำบลเข้าไปให้กำลังใจอยู่ประจำถือว่าเป็นโชคดีของหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เริ่มแรกมีสมาชิก 100 กว่าคน ณ ปัจจุบันมี 200 กว่าคนแล้ว มีคนเอาเงินมาฝากกับกลุ่มเดือนละเกือบ 60,000 บาท จะโตขึ้น มีเงินเฉพาะเงินฝาก 50,000 กว่าบาท ดอกเบี้ยที่เขาไปคิดดอกเบี้ยร้อยละ 90 สตางค์ ต่อเดือน เดือนหนึ่งก็จะมีดอกขึ้นมาประมาณ 60,000 กว่าบาท ขณะนี้มีเงินของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ใกล้ 2 ล้านบาทบาท มากกว่าเงินกองทุนหมู่บ้านแล้ว แล้วก็ไม่เคยมีหนี้เสีย ใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงก็ได้เงินครบก็เพราะว่าทุกอย่างเป็นของคนทุกคน ทุกบาททุกสตางค์ ใครมาโกงลักรายการหนึ่งเท่ากับโกงคนทั้งหมู่บ้าน แล้วเราก็อำนาจเขาไว้ว่าเราอยากจะทำจะเห็นคนที่ไม่มีความดีจะเป็นคนแรกในหมู่บ้าน ดูซิว่าใครจะ

ปรากฏตัวว่าเป็นคนเช่นนั้น ก็ยังไม่มี นี่เป็นรายการแรกที่ทำสำเร็จ ก็ยังยืนมาถึงปัจจุบันนี้ 4 ปีกว่าแล้ว (เริ่มตั้งแต่ ปี 2544) ต่อมาเราก็ประชุมกันอีก เราค่อย ๆ ทำ อย่าไปใจร้อน แบบที่คุณปิยะ พวงลำลี กล่าวหา เห็นปัญหาแล้วกระโดดจับปัญหา มันไม่สำเร็จ ให้หาที่ละตอน พอเสร็จอะอมทรัพย์โตพอสมควร รุ่งขึ้นอีก 1 ปี ผมก็จัดตั้งร้านค้าชุมชน ปุ๋ย ยา อาหารแห้ง ที่เราเคยไปซื้อจากข้างนอกหมู่บ้านเราก็ก่อตั้งร้านค้าในหมู่บ้าน เชิญมาคุยหมด แม้แต่ร้านค้าข้างเคียง ก็เชิญเข้ามาประชุมด้วย ถัดมาว่า คุณป้าถ่านหมู่เรามีร้านค้าชุมชน ร้านคุณป้าเดือดร้อนไหม ไปขายแข่งกับคุณป้า เจ้าของร้านบอกว่า ดีค่ะฉันอยากให้ตั้ง ฉันลงหุ้นด้วย ฉันไม่เดือนร้อนหรอก เพราะว่าฉันมีอาชีพอื่น ๆ อยู่แล้ว เขาก็อยากให้ตั้ง ระดมหุ้นตอนนั้นได้มา 200,000 กว่าบาท มีสมาชิก 120 คน มีครัวเรือนในหมู่บ้าน 121 ครัวเรือน มาสร้างร้านด้วย ซื้ออุปกรณ์ในร้านด้วย ปีแรกดีมาก ได้กำไร 100,000 กว่าบาท พอปีหลังตลาดนัดมันเยอะ คนก็ไปซื้อตลาดนัดกัน ขณะนี้ไม่ค่อยดี ไม่ได้กำไรเหมือนก่อน วันไหนเราขายของไม่ได้ถึง 2,000 บาท ขาดทุนนะครับ เพราะว่าคนขายเราให้เบี่ยเลี้ยงเขาวันละ 150 แล้วก็น้ำค่าไฟ รวมวันละ 200 บาท เป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน ถ้าเราขายได้ 2,000 คิดกำไรแล้ว 10 % ก็ได้ 200 ถ้าวันไหนได้ 3,000 กว่าบาท ได้กำไร 100 บาท เราก็อยู่ได้บางวันก็ได้ 4,000-5,000 กว่าบาท มีขึ้น ๆ ลง ๆ พอเรื่องร้านค้าทำไปได้สักพัก ก็คิดเรื่องปุ๋ย เรื่องยา ที่เราไปซื้อสารเคมีมันเงินไหลออกไปเยอะเรามาทำปุ๋ยชีวภาพได้ไหม เราก็ได้วิทยากรจากหลาย ๆ ที่มาอบรมให้เรา คือ ชาวบ้านอยากได้อะไร ผมเชิญวิทยากร นววิทยากรให้ทุกรายการ พวกแม่บ้านอยากทำผลไม้ ชมพู ฝรั่ง 3 รส ฝรั่งดอง ช่วงหลังไม่ค่อยได้ทำเพราะฝรั่งราคาดี ก็ไม่ได้ทำ เราก็ตั้งเป็นโรงเรียนนักชีวภาพ ก็เกิดจากการระดมหุ้นอีก เช่นเดียว หลักการเดียวกับร้านค้าชุมชน สันปีมีเงินปันผลและ เงินเฉลี่ยคืนสำหรับคนที่ซื้อของร้านเยอะ ๆ กลุ่มปุ๋ย ขณะนี้ผลิตไม่ทันใช้ นอกจากนี้ก็มีกลุ่มแอโรบิค กลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้าแปรรูป แล้วก็ที่ผมกำลังทำอยู่ตอนนี้ทำให้ประชาชนเขาดู ตอนนี้ออกจากราชการแล้ว อยู่ว่าง ๆ กลัวเหงา ก็ไปทำสวนเกษตรประณีต เป็นแหล่งเรียนรู้เหมือนกัน แล้วก็ทำบ้านดิน ขณะนี้ใกล้เสร็จสมบูรณ์แล้ว เราจะเห็นได้ว่าชุมชนเข้มแข็งแล้ว บ้านดินทำคนเดียวไม่สำเร็จหรอกครับ ให้ย่ำดินคนเดียว 1,000 ก้อน เมื่อยนะกว่าจะย่ำดินให้เข้ากัน ผสมทราย ผสมเกลบ ย่ำให้เข้ากัน ย่ำเหมือนทำเตาหุงข้าวสมัยโบราณ ย่ำให้เหนียวแล้วมาปั้นเป็นบล็อกเป็นก้อน ๆ 1,000 ก้อน ท่านคิดดูก็แล้วกัน แต่ผมทำได้เพราะอะไรรู้ไหมครับ เพราะชุมชนผมร่วมแรงร่วมใจกันดีมาก อ.สุณีย์ ก็พาเด็กนักเรียนมาเรียนรู้จริงว่าบ้านดินเขาทำอย่างไรกัน เด็กชอบใจและสนใจ

คุณปิยะ พวงลำลี อ.พิชัยได้ให้ภาพชัดว่ากระบวนการ 5 ร่วม มันไม่ใช่แค่ปรัชญาที่มาพูดมาคุยไว้ ๆ แต่ได้สะท้อนถึงกระบวนการที่ทำได้จริง อาจารย์ได้ใส่กระบวนการอีกกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการระดมและเผาคอย / รอ บางเรื่องค่อย ๆ จัดอันดับและค่อย ๆ ทำไป แต่พอทำแล้วมันได้ประโยชน์เห็นผลงาน มันค่อย ๆ สะสมไปเรื่อย ๆ ตอนนี้มี 5-6 กิจกรรม ที่ดำเนินการอยู่และเป็นประโยชน์ร่วม ๆ กันของทุกฝ่าย ขอขยับมาทางอำเภอบางเลนบ้างบางเลนเป็นยังไงบ้างครับกระบวนการแผนแม่บทชุมชน

คุณสมชาย ชื่นอินทร์งาม (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ) ก็ขอออกตัวนิดหนึ่งว่าตำบลบางระกำคงไม่สำเร็จเทียบเท่าของตำบลคลองจินดา แต่ว่าของผม พอได้มีโอกาสได้ทำภาพรวม ก็เริ่มต้นจากรู้จักคุณปิยะ พวงลำลี ก็มาอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพของคน จากพัฒนาคนก็มีโอกาสได้ทำแผนแม่บทชุมชน คือเริ่มต้นมาพร้อม ๆ กับท่านอาจารย์พิชัย พอได้โลก ผมอยากจะทำทั้งตำบลตอนนั้น 15 หมู่บ้าน ต้องทำให้ได้ก็ระดมทำแผนแม่บทชุมชนทั้งตำบล แต่สิ่งที่ได้มา ณ วันนี้ ก็ต้องภูมิใจนิดหนึ่ง ประมาณ 3-4 หมู่บ้าน ประสบความสำเร็จก็คือ แผนแม่บทชุมชนไปกระตุ้นให้เขาคิดว่าเขาสมควรจะต้องทำอย่างไรให้เขาลดรายจ่าย เพิ่มรายได้เขา ก็มีร้านค้าชุมชนเกิดขึ้นทั้งหมด 5 ร้านค้าชุมชน สำเร็จอย่างมาก 2 ร้านค้าชุมชน เป็นร้านค้าชุมชนที่ได้รับ

เมล็ดเครื่องคนหนึ่ง จิง ๆ ไม่ได้ตั้งใจมาด้วย บังเอิญมา ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เขาเชิญมา เขาเป็นคนชอบจดบันทึก จดบันทึกแล้วมันช่วยไปปรับพฤติกรรมคนยังงี้ ผมเริ่มจากตรงนี้แล้วเดี๋ยวให้คุณศุภลักษณ์ ลองเล่าว่ามันเป็น ยังงี้

คุณศุภลักษณ์ ดิยาว์ ก็ย้อนไปก่อนปี 2544 ตอนนั้นปี 2533 ผมก็ยังเลี้ยงวัวนมอยู่แล้วก็ขายวัวนมทั้งหมด แล้วก็มาซื้อเมล็ดเครื่องเพราะว่าสมัยก่อนนี้คนลงรถก็ต้องนั่งเมล็ดเครื่อง ไทพท์ที่มีก็ยังไม่ มี ไทพท์ สาธารณะยังไม่สะดวก รายได้ดีนะครับ วันละ 500 – 600 บาท บางวันได้เป็น 1,000 บาท แล้วก็พอติดออกจากบ้านไปเช่าอยู่ติดถนนใหญ่เลย คนลงรถเรียกได้ทั้งวันทั้งคืน ถึงได้รายได้เยอะแล้วตรงนั้นเป็นหลังป้อมตำรวจ หนองโพธิ์ ใครไปหาขบรีก็มาบางแพจะมีบั้งตำรวจ ผมอยู่ตึก 3 ชั้น ตรงนั้นเป็นสถานที่ตั้งเมล็ดเครื่อง บ้านผมอยู่ชั้น 2 ชั้น 3 จะมีการเล่นการพนันกัน คือ ทั้งตำรวจทั้งเมล็ดเครื่อง ทั้งชาวบ้านแถวนั้น ขึ้นไปนั่งเล่นกันชั้น 3 นั้นแหละ ทุกอย่างอยู่ที่นั่น กินเหล้ามาขายตั้งเป็นแก๊งแต่ว่าไม่รบกวนใครนะ แต่เขาเคียวเล่นกันมาก เงินทองที่มีอยู่ บางทีมีเงินอยู่ 1,000 บาท แทงไฮโลทีเดียวหมด เดี่ยวไปวิ่งเมล็ดต่อก็ได้แล้ว ค่ากับข้าว ที่เขานั่ง 10 บาท 20 บาท ได้ค่าแกงไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีเงินให้ลูกให้เมียกิน ก็วิ่งมาจนกระทั่งงานศพที่ไหนนะครับ แถวหนองโพธิ์นี้ พอผมไปเขาจะพักที่ให้นั่งเล่น เหมอให้คนออกบอกให้ที่แดงนั่ง (ในวงไฮโล) ประมาณว่าหาใหญ่ มีเงินไป 100-200 บาท แต่เสียเงินหมื่น คือ เราเป็นคนมีสติจะว่า ยืมเงินใครไปบอกว่าจะคืนวันไหนก็ได้วันนั้น ทุกคนให้ ยืมหมดกระทั่งเจ้ามือยังให้ผมยืม ก็เล่นไปเล่นมาจนกระทั่งมีเรื่องกองทุนหมู่บ้านเข้ามาที่ หมู่ 6 ก็มีการเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พอติชาวบ้านรู้ว่าผมเป็นคนเขียนหนังสืออ่านออกเขียนง่าย เขาก็เลือกเราเป็น กรรมการ หลังจากเลือกกรรมการเสร็จแล้วก็ปีปากคนหนึ่งเป็นผู้สูงอายุ ชื่อป่าสะอั้ง ซึ่งเคยเข้าอบรมกับกองทุนเพื่อสังคม อยู่หลาย ๆ ครั้ง ก็มาสะกิดถามว่า แดงจะเป็นกรรมการไปทำไม เขามองว่าทิศแดงนี้ไม่ได้เรื่องเลย ทั้งกินเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน แล้วใครจะไว้เนื้อเชื่อใจ เราก็เริ่มเก็บเขาคำนึงเข้ามาคิด แล้วพอติหลังจากที่กองทุนหมู่บ้าน เข้ามา เสร็จ ก็ 10 ตุลาคม 2544 ยังจำได้แม่นเลยวันเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตผม ก็คือมาอบรมพัฒนาคน ครั้งแรก คือรุ่นที่ 4 ที่แควรีเวอร์ไซด์ รีสอร์ท มาถึงก็เจอท่านเด็กชาพิชัย เจอหลาย ๆ คน เราก็ไม่ได้ตั้งใจมา ตอนแรกมาเขาบอกว่ามีสถานที่เที่ยว มีรีสอร์ทให้นอน มีอาหารการกินดี ๆ ไปก็ไป เป็นหนี้เป็นสินเขาเยอะก็เลยหลบ ๆ เขาไปก่อน พอเราเข้าไปดูเราก็เห็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่อยู่ในวงการราชการหลาย ๆ คนเขามา แล้วเราก็คิดว่าดู ๆ ไป มันก็มีอะไรดี ๆ ขึ้นมานะ แต่ก็ยังไม่สนใจ ครั้งที่ 2 เขาก็เชิญมาอีกเขาก็มาอีกก็เหมือนเดิม หลบ ๆ มาก่อนหนี้สินที่ทางบ้านคือ เราจะยืม ๆ มาก่อนจนหลาย ๆ ที่ จนเราเริ่มติดขัด และไม่สามารถที่จะไปหยิบยืมที่ไหนมาได้อีก แล้ว พอมาครั้งที่ 2 มันก็ได้อะไรดี ได้เรื่อง 5 ส่วน และได้เพื่อนมาอีก 4-5 คน พอครั้งที่ 3 ที่กระตือรือร้นมากที่สุดก็คือ ไปอบรมแผนแม่บทชุมชนของผู้ใหญ่ใจดี ล้มประดิษฐ์ ที่เดอะเลกาซี รีสอร์ท ดำเนินเขาเมตตา คือเรื่องแผนแม่บท ที่ผู้ใหญ่ใจดี ชวนมาคุย และระหว่างก่อนที่ผู้ใหญ่ใจดีจะมาคุยนี่ก่อนนั้นหลังจากที่ผมกลับจากอบรมพัฒนาคน ก็ได้ลองจดรายรับ รายจ่าย ก็จะมีสมุดเล่มเล็ก ๆ อยู่ในกระเป๋าเล่มหนึ่ง วิ่งเมล็ด 1 เทียวกิจได้ เทียวละ 20 บาท วิ่งเมล็ดไปวันนี้ได้เท่าไร จดทุกเทียวเลย พอจดตกเย็นซื้อกับข้าวอะไรไปบ้าง เพราะที่บ้านผมแม่บ้านผมจะให้เงินผมเก็บไว้ ใช้เงินกระเป๋าเดียว ก็จดไว้ คือ ถ้าเสียไฮโลไป 5,000 บาท อีกคืนเสียไฮโลไป 7,000 บาท อีกคืนได้มา 2,000 บาท ผมจะจดบันทึกไว้หมดมีบางคืนเสียเงิน 100,000 บาท เทียวเดียนะ ไฮโลยกแค่ 2 ที่เท่านั้น ผมยังจำได้เลยรู้สึกว่าจะไปยก 5 , 6 เขาก็ 5, 6 ไว้ 20,000 บาท ผมยกกลับมา 2 ตัว พอติไฮโลมันออก 6 5 5 เสียราว ๆ แสนกว่าบาท ก็กลับมา มาขอเงินทางบ้าน เขาก็ไม่ให้ เขาว่าถ้าให้ เขาก็เอาไปเล่น ก็ไม่รู้จะทำยังไง ก็จนเราต้องไปกู้เขาดอกเบี๋ยร้อยละ 40 บาท 100,000 บาท ผมกู้ร้อยละ 40 แล้วก็จำไว้ และก็